

3. Есаков Г. А. Англо-американское уголовное право: эволюция и современное состояние / Г. А. Есаков. — М., 2007. — 734 с.
4. Snyder H. Juvenile Offenders and Victims: 2006 National Report / H. Snyder, M. Sickmund. — Washington, D.C. : Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, 2006.
5. Blakely v. Washkngton 542 U.S. 296 (2004) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://supreme.justia.com/us/542/296/case.html>.
6. United States v. Booker 543 U.S. 220 (2005) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://openjurist.org/543/us/220/united-states-v-booker>.

Анотація

Полянський О. Ю. Проблемні питання сучасної концепції кримінального права США. — Стаття.

В даній статті автор звертається до специфічних рис кримінально-правових інститутів США, які не узгоджуються з уявленнями, виробленими вітчизняною доктриною кримінального права. Позначені основні проблеми як концептуального, так і прикладного характеру, наведені міркування про можливість і доцільність усунення таких недоліків.

Ключові слова: кримінальне право США; кримінально-правова доктрина, кримінально-правові інститути, кримінальна відповідальність за законодавством США.

Аннотация

Полянский Е. Ю. Проблемные вопросы современной концепции уголовного права США. — Статья.

В данной статье автор обращается к специфическим чертам уголовно-правовых институтов США, которые не увязываются с представлениями, выработанными отечественной доктриной уголовного права. Обозначены основные проблемы как концептуального, так и прикладного характера, приведены размышления о возможности и целесообразности устранения таких недостатков.

Ключевые слова: уголовное право США; уголовно-правовая доктрина; уголовно-правовые институты; уголовная ответственность по законодательству США.

Summary

Polyansky E. Actual issues for modern concept of U.S. criminal law. — Article.

The author applies to specific features of legal institutions in USA, that contradict existing notions, developed by Ukrainian domestic criminal law doctrines. Theoretical and practical actual issues are pointed out. Reflections about possibility and necessity of improvements are given above.

Keywords: U.S. criminal law; criminal legal doctrines; criminal liability under U.S. law.

УДК 347.79

Ю. В. Сергеев

ПРАВОВИЙ СТАТУС МОРСЬКИХ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день в Україні гостро постало питання дотримання та захисту трудових, соціально-економічних прав та інтересів моряків. На жаль, більшість із них не спроможні працевлаштуватися на судна під українським прапором та вимушені укладати трудові договори з іноземними судовласниками, чим дана проблема ускладнюється ще більше. Об'єднання українських моряків у професійні спілки стало дієвим важелем у представництві, захисті,

© Ю. В. Сергеев, 2011

відстоюванні та поновленні порушених прав моряків, а також у здійсненні контролю за їх дотриманням. Правовий статус морських професійних спілок в Україні визначається законодавством про профспілки, про працю, про колективні договори та угоди тощо, але в той же час він має свої характерні риси, зумовлені особливостями морської професії.

Слід зазначити, що в науковій правовій літературі проблематика правового статусу морських профспілок не вивчалася.

Мета публікації полягає у розкритті правового статусу морських професійних спілок в Україні, визначенні їх прав та обов'язків, що впливають з норм національного та міжнародного права, а також положень статутів, на підставі яких вони діють.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року у ст. 11 встановлює, що кожен має право на свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів [2]. Право працівників створювати організації та вступати до них закріплено також у ст. 2 Конвенції Міжнародної організації праці про свободу асоціації та захист права на організацію 1948 року [3]. Пункт а) ч. 1 ст. 8 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права 1966 року проголошує право кожної людини створювати для здійснення і захисту своїх економічних та соціальних інтересів професійні спілки і вступати до них на свій вибір при єдиній умові додержання правил відповідної організації [4].

В національному законодавстві України дані положення знайшли своє відображення у ст. 36 Конституції України, відповідно до якої громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних та інших інтересів. Пункт 3 вищевказаної статті прямо закріплює право громадян на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів [1]. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» у ст. 6 передбачає, що громадяни України мають право на основі вільного волевиявлення без будь-якого дозволу створювати профспілки, вступати до них та виходити з них на умовах і в порядку, визначених їх статутами, брати участь у роботі профспілок [10].

Відповідно до чинного законодавства професійна спілка — це добровільна неприбуткова громадська організація, що об'єднує громадян, пов'язаних спільними інтересами за родом їх професійної діяльності (навчання) [10]. Виходячи з вищевказаного положення, морську професійну спілку можна визначити як добровільну неприбуткову громадську організацію, яка об'єднує моряків, інших робітників морського транспорту, а також учнів, студентів і співробітників навчальних закладів, що готують фахівців у сфері торговельно-мореплавства, та створюється з метою представництва і захисту трудових, соціально-економічних прав та інтересів її членів.

У ст. 6 Закону України «Про об'єднання громадян» закріплено, що об'єднання громадян створюються і діють на основі добровільності, рівноправності їх членів, самоврядування, законності та гласності [7].

Виходячи з положень ст. 11 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» [10] морські професійні спілки за їх статусом розділяють на первинні, місцеві, обласні, регіональні, республіканські та всеукраїнські профспілки.

Задля здійснення своєї діяльності на належному рівні всі профспілки, в тому числі і морські, підлягають обов'язковій легалізації (офіційному визнанню) та підтвердженню їх статусу як первинної, місцевої, обласної, регіональної, республіканської чи всеукраїнської професійної спілки. Після внесення необхідних відомостей до реєстру та видачі свідоцтва про легалізацію із зазначенням відповідного статусу професійна спілка набуває правосуб'єктність — отримує цивільні права і бере на себе цивільні обов'язки, які знаходять своє відображення у статуті профспілки. Так, законом встановлено, що професійна спілка набуває права юридичної особи з моменту затвердження її статуту.

На законодавчому рівні закріплені основні права, якими професійні спілки наділяються задля здійснення своєї статутної діяльності. Так, основним правом морських профспілок в Україні є представництво і захист законних прав та інтересів своїх членів.

Гарантією ефективності здійснення представницької діяльності морських профспілок є їх право на ведення колективних переговорів та укладання колективних договорів та угод на генеральному, галузевому, регіональному, міжгалузевому рівнях. Наприклад, у квітні 2008 року голова всеукраїнської Професійної спілки робітників морського транспорту України М. І. Кіреєв підписав генеральну угоду з Кабінетом Міністрів України та всеукраїнськими об'єднаннями роботодавців і підприємців [12].

Стаття 9 Закону України «Про колективні договори і угоди» встановлює, що положення колективного договору поширюються на всіх працівників підприємств незалежно від того, чи є вони членами профспілки, і є обов'язковими для власника або уповноваженого ним органу [6].

Характерним є те, що морські професійні спілки укладають колективні договори не лише з українськими роботодавцями, а й з іноземними судовласниками. Моряки, які плавають на судні, охопленим дією колективного договору, є більш захищеними від неправомірних дій з боку роботодавця, що порушують їх трудові, соціальні та економічні права. Так, морські профспілки наділені правом здійснювати контроль за виконанням укладених ними колективних договорів і в разі виявлення порушення вживати необхідних заходів по їх усуненню.

У разі загрози життю або здоров'ю працівників морські профспілки мають право вимагати від роботодавця негайного припинення робіт на час, необхідний для усунення такої загрози.

Морські профспілки відповідно до положень Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» [9] наділені правом вносити на розгляд загальних зборів працівників рішення про оголошення страйку як крайнього засобу вирішення колективного трудового спору (конфлікту).

Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» закріплює за профспілками право здійснювати й інші масові заходи, такі як збори, мітинги, походи, демонстрації на захист трудових і соціально-економічних прав та інтересів працівників [10].

Відповідно до чинного законодавства морські професійні спілки мають право безоплатно одержувати інформацію від роботодавців, органів державної влади та місцевого самоврядування з питань, що стосуються прав і законних інтересів їх членів, а також інформацію про результати господарської діяльності підприємств, установ, організацій. Дане положення має важливе практичне значення, оскільки морська профспілка може бути ефективною ланкою зв'язку з іноземним роботодавцем українського моряка.

Морські професійні спілки мають право брати участь у розробленні та здійсненні державної політики у галузі трудових відносин, оплати та охорони праці, соціального захисту тощо. Так, 24 лютого 2007 року наказом Міністерства транспорту та зв'язку України № 159 за погодженням голови профспілки робітників морського транспорту України М. І. Кіреєва, голови Української професійної спілки працівників річкового транспорту М. І. Барановської було затверджено Правила пожежної безпеки на морських суднах України [11].

З метою виконання своїх статутних завдань морські профспілки мають право на добровільних засадах створювати об'єднання (ради, федерації, конфедерації тощо) за галузевою, територіальною або іншою ознакою, а також входити до складу об'єднань та виходити з них. Права таких об'єднань визначаються профспілками, які їх створили, відповідно до законодавства, а також їх статутами. Статус об'єднань профспілок визначається за статусом членів, яких вони об'єднують.

Право морських професійних спілок співробітничати та вступати до міжнародних профспілкових та інших міжнародних організацій та об'єднань, які представляють інтереси працівників є важливим фактором, що впливає на рівень дотримання законних прав та інтересів робітників морської галузі. Так, на час знаходження в плаванні на суднах під іноземним прапором українські моряки фактично позбавлені можливості ефективного впливу на роботодавця у випадку порушення останнім положень індивідуального трудового та колективного договору, а також норм міжнародного та національного права щодо трудових, соціальних і економічних прав моряків. Співпраця з морськими професійними спілками інших країн, а також членство у Міжнародній федерації транспортників суттєво збільшує ефективність діяльності морських професійних спілок в Україні з надання необхідної допомоги морякам-членам таких профспілок, а також забезпечує швидкість та оперативність необхідного втручання у найближчому порту заходу.

Міжнародна федерація транспортників (МФТ) — міжнародна федерація професійних спілок робітників транспорту. Її членом можуть стати будь-які незалежні профспілки, члени яких працюють на транспорті. Головна мета МФТ — інформування та дача рекомендацій профспілкам з питань розвитку транспор-

ту як в окремих країнах, так і в усьому світі в цілому, а також сприяння розвитку та підвищенню ефективності діяльності професійних спілок робітників транспорту.

МФТ представляє інтереси морських професійних спілок в таких міжнародних організаціях, що суттєво впливають на умови та безпеку праці у морській галузі, як Міжнародна організація праці та Міжнародна морська організація. МФТ здійснює заходи солідарності з вирішення конфліктів профспілок робітників транспорту з роботодавцями, коли вони не можуть бути вирішені в межах однієї країни, та потребують втручання професійних спілок інших країн. Прикладом таких заходів солідарності може бути всесвітня кампанія МФТ проти використання судновласниками зручних прапорів.

Морські профспілки у встановленому законом порядку можуть здійснювати необхідну господарську та фінансову діяльність, створювати підприємства, установи, організації, фонди, кредитні спілки, а також засновувати засоби масової інформації та здійснювати видавничу діяльність.

Крім того, морські профспілки наділені відповідними правами у сфері забезпечення зайнятості населення, соціального захисту та забезпечення достатнього життєвого рівня громадян, захисту духовних інтересів працівників, житлових прав громадян, виступають представниками працівників у галузі соціального страхування, в управлінні підприємствами, в тому числі при зміні їх форм власності.

Виходячи з положень статті 36 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», морські професійні спілки, здійснюючи представництво та захист трудових і соціально-економічних прав та інтересів своїх членів, повинні додержуватися Конституції України, законів та інших нормативно-правових актів, а також виконувати колективні договори та угоди, які вони уклали, та взяті на себе зобов'язання [10].

Обов'язки професійних спілок безпосередньо впливають з їх прав. Наприклад, право морської профспілки представляти інтереси своїх членів є водночас і її обов'язком. Аналогічно, право укладати колективний договір з роботодавцем від імені працівників супроводжується обов'язком профспілки участі в переговорах щодо укладання, зміни чи доповнення такого договору. За ухилення від участі в переговорах законодавством покладається відповідальність як на представників роботодавця, так і на представників відповідних морських профспілок.

Без виконання обов'язків профспілка буде не в змозі реалізувати свої права. Так, з метою захисту прав та інтересів своїх членів морські профспілки здійснюють контроль за додержанням законодавства про працю, у т.ч. контроль за виплатою заробітної праці, додержанням законодавства про працю та про охорону праці, створенням безпечних та нешкідливих умов праці, належних виробничих та санітарно-побутових умов, забезпеченням працівників спецодягом, спецвзуттям, іншими засобами індивідуального та колективного захисту, контроль за реалізацією прав членів профспілки у сфері охорони здоров'я, медико-соціальної допомоги тощо.

Відповідно до положень Закону України «Про оплату праці» морські професійні спілки погоджують з роботодавцями строки, періодичність та місце виплати заробітної плати [8]. Стаття 43 Кодексу законів про працю України встановлює, що у передбачених законом випадках морська професійна спілка дає згоду або відмовляє в наданні згоди на розірвання трудового договору за ініціативою роботодавця з працівником — членом такої профспілки [5].

Морські профспілки представляють інтереси своїх членів в органах, що розглядають індивідуальні трудові спори. Відповідно до положень Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» [9] профспілки виступають представниками працівників при вирішенні колективних трудових спорів (конфліктів), беруть участь у формуванні їх вимог, діяльності примирних комісій, трудових арбітражів та інших органів, які розглядають такий спір тощо.

Висновки: Право кожної людини створювати та ставати членом професійної спілки давно визнано світовою спільнотою, та отримало своє нормативне закріплення як на міжнародному, так і на національному рівнях.

Правовий статус морських професійних спілок в Україні визначається положеннями чинного законодавства та статутів, на підставі яких вони діють. Основними правами та обов'язками морських профспілок в Україні є представництво та захист трудових, соціально-економічних прав та інтересів членів профспілки. Морські профспілки здійснюють контроль за додержанням трудового законодавства, умов індивідуального трудового та колективного договору роботодавцями, органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Характерним є те, що морські професійні спілки мають право укладати колективні договори не лише з українськими роботодавцями, а й з іноземними судовласниками. Більшість прав морських профспілок одночасно є їх обов'язками. Не виконуючи обов'язків профспілка не в змозі буде реалізувати свої права.

Взаємодіючи з роботодавцями, органами державної влади та місцевого самоврядування, морські профспілки не залежать від них, не підзвітні та не підконтрольні їм.

Морські профспілки роблять чималий внесок як у розвиток морської галузі в цілому, так і в розвиток її окремих складових. Співпраця з морськими професійними спілками інших країн, а також членство у Міжнародній федерації транспортників суттєво збільшує ефективність діяльності морських професійних спілок в Україні.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/law2/main.cgi?nreg=254% d0% ba% 2f96-% d0% b2% d1% 80>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. — Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_004.

3. Конвенція про свободу асоціації та захист права на організацію 1948 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. — Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_125.
4. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. — Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_042.
5. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=322-08>.
6. Про колективні договори і угоди : Закон України від 1 лип. 1993 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3356-12>.
7. Про об'єднання громадян : Закон України від 16 черв. 1992 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2460-12>.
8. Про оплату праці : Закон України від 24 берез. 1995 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=108%2F95-%E2%F0>.
9. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 3 берез. 1998 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=137%2F98-%d0%b2%d1%80>.
10. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15 верес. 1999 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=1045-14>.
11. Правила пожежної безпеки на морських суднах України : наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 24 лют. 2007 р. [Електронний ресурс] // Міністерство інфраструктури України: офіційний веб-сайт. — Режим доступу : http://www.mintrans.gov.ua/uk/more_nakaz/1549.html
12. Генеральна угода між Кабінетом Міністрів України, всеукраїнськими об'єднаннями роботодавців і підприємців та всеукраїнськими профспілками і профоб'єднаннями на 2008–2009 роки від 15 квітня 2008 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=n0002120-08>.

Анотація

Сергеев Ю. В. Правовий статус морських професійних спілок в Україні. — Стаття.

У статті розглянуто характерні риси та особливості правового статусу морських професійних спілок, їх права та обов'язки, передбачені чинним законодавством України у сфері трудових правовідносин, а також роль та значення профспілок морської галузі у встановленні стандартів умов праці та її оплати, контролі за їх дотриманням роботодавцями.

Ключові слова: морська професійна спілка, правовий статус, член морської професійної спілки, права та обов'язки морських професійних спілок, трудові та соціально-економічні права та інтереси, представництво і захист прав та інтересів, контроль за дотриманням законних прав та інтересів.

Аннотация

Сергеев Ю. В. Правовой статус морских профессиональных союзов в Украине. — Статья.

В статье рассмотрены характерные черты и особенности правового статуса морских профессиональных союзов, их права и обязанности, предусмотренные действующим законодательством Украины в сфере трудовых правоотношений, а также роль и значение профсоюзов морской отрасли в установлении стандартов условий труда и его оплаты, контроле за их соблюдением работодателями.

Ключевые слова: морской профессиональный союз, правовой статус, член морского профессионального союза, права и обязанности морских профессиональных союзов, трудовые и социально-экономические права и интересы, представительство и защита прав и интересов, контроль за соблюдением законных прав и интересов.

Summary

Sergeyev Yu. V. The legal status of marine trade unions of Ukraine. — Article.

The author contemplates the typical characteristics and features of the legal status of marine trade unions, their rights and liabilities provided by the Ukrainian law in force in the field of legal labour relationships, also the role and importance of the trade unions of the marine sector in the establishment of labour conditions' and wages' standards, in their observance by the employers control.

Keywords: marine trade union, legal status, member of the marine trade union, marine trade union's rights and liabilities, labour, social and economic rights and interests, representation and protection of the rights and interests, control of legal rights and interests observance.

УДК 349.22:331.52

Ф. А. Цесарський

ДО ПРОБЛЕМИ УКЛАДЕННЯ ТРУДОВИХ ДОГОВОРІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ

В умовах формування постіндустріальної моделі зайнятості виникає безліч нових форм праці. Однією з них є дистанційна робота, яка виступає перш за все мотиватором зростання продуктивності праці. Розвиток соціально-трудо-вих відносин на основі дистанційної зайнятості потребує досліджень, оскільки цей напрям активно розвивається в Україні, стає невід'ємною частиною українського ринку праці.

Дистанційна форма роботи в останні роки постійно набирає оберти. Поза офісом сьогодні можуть працювати рекламні і страхові агенти, бухгалтери, маркетологи, журналісти, програмісти, аудиторі, оператори телефонних гарячих ліній. Важливим в дистанційній роботі є те, що її можуть виконувати люди з обмеженими фізичними можливостями — інваліди.

Разом із тим сучасні динамічні умови розвитку ринку праці визначають і той факт, що повинні виникати нові та вдосконалюватися старі форми укладення трудових договорів. Зокрема, йдеться про дистанційні моделі, які можуть застосовуватися, коли роботодавець та працівник знаходяться в різних географічних точках країни або світу.

Проблемам дистанційної зайнятості присвячені праці таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як М. Беляєвої, О. В. Волкової, А. Колот, І. І. Моторної, Г. І. Салахеевої та ін., разом із тим у цих роботах ґрунтовно не досліджуються питання стосовно можливості дистанційного укладення трудових договорів.

Таким чином метою цієї статті є обґрунтування можливостей дистанційного укладення індивідуальних трудових договорів із використанням нових інформаційних технологій.

Розглядаючи проблему, зазначену у статті, перш за все треба наголосити на її об'єктивному змісті та характері.

Об'єктивний характер проблеми виявляється в тому, що трансформаційні перетворення в світовій економіці супроводжуються появою нових видів праці,